

KPA-20 Napola Krista(UM)

28.06.2022
JULKINEN

Asia

Ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2018/1806(luettelon vahvistamisesta kolmansista maista, joiden kansalaisilla on oltava viisumi ulkorajoja ylittäessään ja niistä kolmansista maista, joiden kansalaisia tämä ei koske) muuttamisesta (Kuwait, Qatar)

Kokous

U/E/UTP-tunnus

Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu

Euroopan unionin komissio teki 27.4.2022 ehdotuksen (COM(2022) 189 final) Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2018/1806 (luettelon vahvistamisesta kolmansista maista, joiden kansalaisilla on oltava viisumi ulkorajoja ylittäessään ja niistä kolmansista maista, joiden kansalaisia tämä ei koske) muuttamisesta ehdottaen viisumivapauden myöntämistä Kuwaitin ja Qatarin kansalaisille.

Komission alkuperäistä ehdotusta käsiteltiin ensimmäisen kerran neuvoston viisumityöryhmässä 5.5.2022 ja muokattua ehdotusta uudelleen 22.6.2022.

Viisumivapaus voisi nyt käsiteltävän ehdotuksen mukaan tulla voimaan Euroopan matkustustieto- ja -lupajärjestelmän (ETIAS) tultua käyttöön. ETIAS:in on määrä tulla käyttöön EU:n ulkorajoilla toukokuussa 2023.

Asian ennakoitua nopeamman etenemisen vuoksi Suomen kannan määrittäminen tehdään ensi vaiheessa E-asiana. U-kirjelmä laaditaan myöhemmin.

Suomen kanta

Suomi tukee yleisesti viisumivapauden myöntämistä maille, jotka täyttävät viisumivapaudelle asetetut kriteerit. Maita tulee tarkastella yksilöllisesti, perustuen niiden omiin meriitteihin ja komission huolelliseen arvioon viisumivapauden kriteerien täyttymisestä.

Suomi pitää tärkeänä alueellisen näkökulman huomioimista tarkasteltaessa GCC (Gulf Cooperation Council) –maiden suhdetta EU:iin. Suomi suhtautuu positiivisesti komission muiden alueen maiden kanssa käymään dialogiin ja viisumivapauden kriteerien tarkasteluun ja on valmis arvioimaan viisumivapauden mahdollista toteutumista myöhemmin myös muiden alueen maiden osalta kriteerien täytyessä. Komission ehdotuksen sisältämä viittaus alueelliseen koherenssiin ja GCC-maiden merkitykseen (art. 3a) täyttää tämän tavoitteen.

Suomi katsoo, että konkreettiset sitoumukset takaisinotto- ja paluukysymysten osalta tulee sisällyttää osaksi sopimusta viisumivapaudesta. Komission ehdotuksen artikla 6b kattaa Suomen näkemyksen mukaan riittävällä tasolla tämän vaatimuksen.

Suomi pitää hyvänä viisumivapauden voimaantulon sitomista ETIAS-järjestelmän käyttöönottoon (ehdotuksessa art. 6). Tämä on osaltaan rajaturvallisuutta edelleen lisäävä toimi. Tietty joustavuus tämän kriteerin osalta tulisi kuitenkin säilyttää, jotta EU ei osaltaan sitoisi käsiään tilanteessa, mikäli ETIAS-järjestelmän käyttöönotto syystä tai toisesta viivästyisi teknisistä syistä.

Suomi pitää tärkeänä, että viisumivapaussopimusten ohella maiden kanssa käynnistetään myös viralliset, kahdenväliset dialogit ihmis- ja perusoikeuksista, turvallisuudesta sekä terrorismin torjunnasta. Tämä on tärkeä toimi, jolla vahvistetaan turvallisuusyhteistyötä EU:n ja GCC-maiden välillä, sekä edelleen tuetaan Kuwaitia ja Qataria edistymään tietyissä haasteissa, kuten ihmis- ja perusoikeuksien toteutumisessa näissä maissa.

Pääasiallinen sisältö

Viisumivapaus on keskeisessä asemassa edistettäessä EU:n ja GCC-maiden välistä kumppanuutta, sillä se helpottaa ihmisten välisiä yhteyksiä ja vahvistaa jo ennestään tiivistä poliittista, taloudellista, tutkimus-, koulutus-, kulttuuri- ja yhteiskunnallista vaihtoa. Tämän vuoksi EU aikoo jatkaa yhteistyötä niiden GCC-maiden kanssa, jotka ovat kiinnostuneita viisumivapaasta matkustuksesta EU:n alueelle.

Tähän mennessä toteutettujen menettelyvaiheiden ja ensimmäisen arvioinnin perusteella ehdotettu Kuwaitin ja Qatarin kansalaisten viisumivapaus olisi askel kohti vahvempaa alueellista yhtenäisyyttä alueella sen jälkeen, kun Yhdistyneille arabiemiirikunnille myönnettiin vuonna 2014 viisumivapaus, joka on parantanut yhteyksiä kyseisen maan kanssa.

Kolmannet maat, joiden kansalaiset on vapautettu viisumivelvoitteesta, määritellään tapauskohtaisen arvioinnin perusteella asetuksen (EU) 2018/1806 1 artiklassa säädettyjen erilaisten kriteerien mukaisesti. Mainitut kriteerit liittyvät mm. epäsäännölliseen maahanmuuttoon, turvallisuuteen, taloudelliseen hyötyyn ja ihmisoikeuksiin. Myös alueellinen yhtenäisyys huomioidaan, vaikka viisumivapaussopimus tehdään kahdenvälisesti maan ja EU:n välillä. Vaikka alueellinen näkökulma huomioidaan neuvotteluissa, jokaisen maan on itsenäisesti täytettävä kriteerit.

Sekä Kuwait että Qatar ovat osoittautuneet EU:n keskeisiksi kumppaneiksi viimeaikaisten kansainvälisten kriisien hoitamisessa. Mainitsemisen arvoisia esimerkkejä viimeaikaisesta yhteistyöstä ovat EU:n kansalaisten kotiuttaminen ja rokotustoimet Covid-19-pandemian yhteydessä, EU:n kansalaisten evakuointi Dohan kautta sen jälkeen, kun talebanit nousivat valtaan Afganistanissa, Kuwaitin tarjoama taloudellinen tuki ja hyvät palvelukset humanitaarisen avun helpottamiseksi Syyrian sodan aikana sekä pyrkimykset torjua viimeaikaisia Eurooppaan kohdistuvia hybridiuhkia. Lisäksi Kuwait ja Qatar ovat unionille tärkeitä taloudellisia kumppaneita erityisesti energia-alalla ja EU:n energiahuollon monipuolistamista koskevien tavoitteiden kannalta.

Kuwaitiin ja Qatariin liittyvät epäsäännöllisen maahantulon riskit ovat vähäisiä, minkä lisäksi nämä maat ovat lisäämässä yhteistyötä EU:n kanssa turvallisuusasioissa ja myöntävät biometrisiä passeja, mikä on edellytys viisumivapaalle matkustamiselle EU:n alueelle. Vaikka ihmisoikeuksien ja perusvapauksien toteutumiseen liittyy edelleen merkittäviä haasteita, Kuwaitissa ja Qatarissa on ollut käynnissä yhteiskunnallisia

muutosprosesseja naisten oikeuksien, työntekijöiden oikeuksien, uskonnonvapauden ja uskontojen välisen vuoropuhelun saralla. Kestävän viisumivapaan matkustamisen odotetaan tukevan edistykseen ja uudistuksiin näissä kysymyksissä liittyvää myönteistä kehitystä Kuwaitissa ja Qatarissa. Kuwaitin sananvapaus on muihin alueen maihin verrattuna vapaampaa.

Kun asiaa tarkastellaan alueellisen yhtenäisyyden kannalta, tavoitteena on lopulta viisumivapaus EU:n ja kaikkien GCC-maiden välillä. Tähän tähtäävä tulevana kuukausina jatkuva vuoropuhelu niiden alueen maiden kanssa, joiden kansalaisilta edellytetään edelleen viisumia, saattaa myös kannustaa vastaaviin myönteisiin uudistuksiin.

Komission ehdotus viisumivapaudesta Kuwaitille ja Qatarille sisältää kuvauksen kriteereistä, jotka kumppanimaiden on yksilöllisesti täytettävä ennen kuin komissio arvioi voivansa esittää viisumivapautta ko. maille. Ehdotus sisältää lisäksi perustelut, miksi komissio katsoo Kuwaitin ja Qatarin olevan EU:lle merkittäviä kumppaneita ja kuinka ehdotetulla viisumivapaudella voidaan saavuttaa molemminpuolista etua (art 3). Alueellisen koherenssin merkitykseen viitataan (art 3a) ja todetaan, että komission tulisi jatkaa dialogia muiden GCC-maiden kanssa ja näiden täyttäessä kriteerit, ehdottaa tulevaisuudessa viisumivapautta mahdollisesti myös näille. Viisumivapauden voimaantulo ehdotetaan sidottavan ETIAS-järjestelmän voimaantuloon (art. 6). Takaisinotto- ja paluukysymysten osalta viitataan osapuolten vastuuseen ja todetaan tarve kirjata näitä velvollisuuksia koskevat oikeudet ja velvollisuudet sekä näiden velvollisuuksien toteutumisen konkreettinen seuranta EU:n ja kunkin maan väliseen viisumivapaussopimukseen (art. 6b). Ihmis- ja perusoikeuksien, turvallisuuden sekä terrorismin torjunnan osalta todetaan tarve käynnistää viralliset kahdenväliset dialogit ko. aiheista EU:n ja maiden välillä yhtäaikaaisesti viisumivapauden kanssa (art. 6c).

Työryhmävalmistelusta

Puheenjohtajamaa Ranska kävi touko-kesäkuun vaihteessa kahdenväliset keskustelut jäsenvaltioiden kanssa näiden kantojen eriydyttyä vielä merkittävästi ehdotuksen osalta. Näiden kahdenvälisten keskustelujen jälkeen puheenjohtajamaa Ranska lisäsi monien jäsenvaltioiden asian käsittelyssä esiintuoman alueellisen koherenssin huomioiden ehdotukseen 17.6.2022 vielä Bahrainin, Omanin ja Saudi-Arabian. Jäsenvaltiot eivät saavuttaneet 22.6.2022 viisumityöryhmän kokouksessa yksimielisyyttä miten ehdotuksessa tulisi edetä, mahdollisesti minkä maiden osalta ja millä aikataululla. Työryhmäkeskustelujen jälkeen pj-valtio Ranska päätti edistää asiaa alkuperäisen ehdotuksen pohjalta.

EU:n oikeuden mukainen oikeusperusta/päätöksentekomenettely

Oikeusperusta on SEUT 77 artikla 2 kohta a alakohta.

Päätöksentekomenettelyssä noudatetaan tavallista lainsäätämisjärjestystä SEUT artikla 289 kohta 1 ja menettelystä SEUT art 294.

Käsittely Euroopan parlamentissa

Käsittelystä Euroopan parlamentissa ei ole tässä vaiheessa tietoa.

Kansallinen valmistelu

EU6-jaosto 27.-28.6.2022 (kirjallinen menettely)

EU7-jaosto 27.-28.6.2022 (kirjallinen menettely)

Kansallinen lainsäädäntö, ml. Ahvenanmaan asema

Ehdotus ei aiheuta muutoksia kansalliseen lainsäädäntöön eikä vaikuta Ahvenanmaan asemaan. Viisumivapauden myöntäminen ko. maille olisi EU-jäsenmaille suorasti velvoittavaa lainsäädäntöä (kyseessä on asetus). Ehdotuksella ei arvioida olevan suoria vaikutuksia kansallisiin toimijoihin. Toimivallanjako EU-asioissa valtakunnan ja Ahvenanmaan välillä määräytyy Ahvenanmaan itsehallintolain (1144/1994) mukaan.

Taloudelliset vaikutukset

Kuwait ja Qatar ovat tärkeitä taloudellisia ja kauppakumppaneita EU:lle. Maat ovat olleet myös hyvin tärkeitä kumppaneita Euroopalle Covid-19-pandemian jälkeisessä tilanteessa sekä Venäjän Ukrainaan kohdistaman hyökkäyksen myötä, kun otetaan huomioon hyökkäyksen seuraukset energiahuollon kannalta sekä maailmanlaajuinen kampanja YK:n peruskirjan tukemiseksi.

Viisumivapauden myöntäminen Kuwaitin ja Qatarin kansalaisille hyödyttäisi EU:n taloutta ja erityisesti matkailualaa.

Asiakirjat

8490/22 / COM (2022) 189 final

8490/22 ADD 1

10357/22

10357/1/22 REV 1

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

Lähetystöneuvos Krista Napola, KPA-20, krista.napola@formin.fi, puh. 0295 351 908

Lainsäädäntösihteeri Heidi Nihtilä, KPA-20, heidi.nihtila@formin.fi, puh. 0295 350 850

EUTORI-tunnus

EU/2022/0493

Liitteet

Viite

Asiasanat Hoitaa	Kuwait, Qatar, Schengen viisumi UM
Tiedoksi	EUE, PLM, SM, TEM, VNK
